

І. І. Піскун,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2401-7988>

М. В. Возник,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2654-8798>

ПЕРСПЕКТИВИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЧОВОГО ТА ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

проспект Повітрофлотський, 28, 03186, Київ, Україна

E-mail: ipiskun2016@gmail.com

Мета: дослідити перспективи адміністративно-правового регулювання речового та продовольчого забезпечення Збройних Сил України, а також процес військового правотворення шляхом проведення аналізу опублікованих документів і матеріалів щодо приведення військового законодавства до міжнародних стандартів. **Методи дослідження:** становлять основні методи та засоби пізнання, такі як: документального аналізу і синтезу, порівняння, об'єктивної істини, пізнавально-аналітичний, міжгалузевий метод юридичних досліджень, узагальнення. **Результати:** окреслено проблематику запровадження стандартів НАТО у функціонування сектору безпеки і оборони України через використання пострадянських принципів. Доведено, що запровадження стандартів НАТО у практику функціонування Збройних Сил України є важливим завданням, яке вимагає комплексного перегляду та оновлення правових засад налагодження відповідного співробітництва. **Обговорення:** розроблення та запровадження нормативно-правових актів з імплементації міжнародних стандартів, які регулюватимуть систему логістичного забезпечення Збройних Сил України, сприятиме підвищенню ефективності використання державних ресурсів у сфері оборони, вдосконаленню системи підготовки військових частин і підрозділів, що входять до складу багатонаціональних військових формувань, а також зростанню авторитету України на міжнародній арені.

Ключові слова: військове законодавство; стандарти НАТО; соціальне забезпечення військовослужбовців; Збройні Сили України.

Постановка проблеми та її актуальність.

Проведення оборонної реформи в умовах російської військової агресії, активний розвиток суспільних відносин у сфері національної безпеки і оборони зумовлюють швидкий розвиток і формування військового права як окремої галузі права, зростання його ролі для забезпечення національної безпеки і оборони держави.

Сучасні реалії забезпечення захисту незалежності та територіальної цілісності Українсь-

кої держави вимагають вжиття широкого комплексу найрізноманітніших заходів, спрямованих на планомірне підвищення обороноздатності. З огляду на це, до чинного законодавства було внесено значну кількість змін, спрямованих на удосконалення організації та функціонування Збройних Сил України та інших військових формувань, приведення діяльності сектору безпеки і оборони до стандартів НАТО та до здатності ефективно забезпечувати оборону держа-

ви, усувати чи мінімізувати наявні загрози та ризики територіальної цілісності й недоторканості України. Проте внесення змін до чинного законодавства не завжди здійснювалося плановірно та системно, що не сприяло вирішенню широкого кола питань, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки і оборони України.

Таким чином, під час приведення військового законодавства до міжнародних стандартів виникає безліч невирішених досі питань щодо адміністративно-правового регулювання соціального забезпечення військовослужбовців. Також, маємо на меті висвітлити регуляторний потенціал нормативної бази, яка регламентує запровадження стандартів НАТО у логістичну систему Збройних Сил України.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Ідейно-інформаційним підґрунтям статті став науковий доробок таких авторів, як С. Акулов, І. Бойко, С. Бухмін, В. Головка, В. Горобець, І. Гуржій, О. Гуцин, П. Зверев, Ю. Івашков, Р. Калюжний, К. Карєпова, І. Коропатнік, С. Мукосій, Л. Панченко, В. Пашинський, В. Прус, А. Шелудченкова, О. Шкуратенко, І. Шопіна, а також аналітичні матеріали Міністерства оборони України.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи питання трансформації Збройних Сил України до моделі Збройних Сил провідних країн відповідно до затвердженого та введеного в дію Указом Президента України від 17.09.2021 р. № 473/2021 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» [1], вимог Міністра оборони України, Головнокомандувача Збройних Сил України, головним завданням найближчого часу є набуття спроможностей України для ефективного реагування на загрози національній безпеці у військовій сфері, оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості, здатних до ведення активних та маневрених бойових дій.

Разом з тим, у зв'язку із запровадженням нової Воєнної доктрини України, підписанням угоди про асоціацію з Європейським Союзом, проведенням на території України операції об'єднаних сил (далі – ООС) – значним пріори-

тетним напрямком є належне соціальне забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та приведення існуючих механізмів відповідно до стандартів ЄС та НАТО.

Досліджуючи питання особливості соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, зазначаємо, що це особи, які знаходяться в особливих умовах, умови життя яких суттєво відрізняються від умов життя інших осіб. Тому до цієї категорії слід застосовувати саме соціальне забезпечення, яке є конкретним втіленням заходів соціального захисту в особливих випадках, за умови настання соціального ризику.

Соціальний захист військовослужбовців Збройних Сил України – це діяльність держави, спрямована на встановлення правових норм, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, соціальних пільг, гарантій та компенсацій для задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до їх особливого виду діяльності, підтримання їхнього статусу в суспільстві.

Соціальне забезпечення військовослужбовців – це система економіко-правових заходів, спрямованих державою на надання військовослужбовцям належного рівня грошового, медичного, житлового, речового, продовольчого та інших видів забезпечення для забезпечення їх життєдіяльності, враховуючи складність виконання покладених на них спеціальних завдань.

Звісно, Стратегічним оборонним бюлетенем передбачено розвиток системи логістичного забезпечення, інтеграція її спроможностей з відповідними спроможностями національної економіки для підтримки операцій об'єднаних сил [1]. Розглядаючи речове та продовольче забезпечення, як частину системи логістичного забезпечення, а також задля досягнення повного автоматизованого управління обліком матеріально-технічних засобів і майна, підкреслимо необхідність виконання таких заходів, як:

- удосконалення та впровадження системи продовольчого забезпечення, враховуючи системи забезпечення держав – членів НАТО;

- упровадження стандартів НАТО на предмет речового майна шляхом прийняття військових стандартів з подальшим їх використанням

під час удосконалення речового майна, зокрема засобів індивідуального захисту військовослужбовців.

Нагадаємо, що основним завданням речового забезпечення є задоволення потреб військовослужбовців Збройних Сил України в обмундированні, взутті, натільній і теплій білизні, теплих і постільних речах, спорядженні, спеціальному одязі, спеціальному одязі та спорядженні для виконання спеціальних завдань, предметах індивідуального захисту, тканинах, нагрудних та нарукавних знаках і знаках розрізнення, санітарно-господарському майні, спортивному інвентарі та лазне-пральному обслуговуванні, що сприяють успішному веденню військами бойових дій та виконанню інших завдань, як у мирний час, так і в особливий період.

На сьогодні, продовольче забезпечення військовослужбовців здійснюється за нормами і в терміни, що встановлюються Кабінетом Міністрів України. Речове забезпечення військовослужбовців здійснюється за нормами і в терміни, що визначаються відповідно Міністерством оборони України, а порядок грошової компенсації вартості за неотримане речове майно визначається Кабінетом Міністрів України. Сучасні нормативно-правові акти щодо продовольчого та речового забезпечення не відповідають вимогам міжнародних стандартів.

Речове та продовольче забезпечення, як складова частина соціального забезпечення військовослужбовців, потребує перегляду адміністративно-правового регулювання під час адаптації військового законодавства України до стандартів НАТО.

Реформування законодавчої бази виступає першочерговим та одним із найважливіших кроків на шляху до створення сучасних Збройних Сил України та інших військових формувань, здатних належним чином виконати ті значні та пріоритетні завдання, що покладені на них Конституцією та законами України. Проте швидкі темпи реформування примусили у прискореному режимі вносити зміни до базових законів.

Також слід констатувати, що в умовах сьогодення існування та визнання військового права та навіть військового законодавства є доволі

дискусійним. Залишається невизначеним питання щодо виокремлення військового законодавства як галузевого. Хоча наукові розробки вітчизняних учених вже сягають того рівня, коли здається, що визнання існування військового права та військового законодавства є неминучим. Звернемо увагу, що вже у 2006 році у зарубіжній навчальній літературі під військовим законодавством розумілися засади військового права, що представлені конституцією, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана державою та законами. Приблизно у ті ж часові межі українські вчені визначають, що військове законодавство неможливо вважати винятковим явищем, та таким, що існує відокремлено й незалежно від інших складових, що утворюють національну правову систему, у тому числі – відокремлено від системи права. Наукове визнання факту існування військового законодавства не дає відповіді на головне питання щодо його правової природи, встановлення не лише системних зв'язків у правовій матерії, але й належності до конкретного інституційованого нормативного комплексу всередині системи українського права [2].

Але сучасна правова доктрина не може стояти осторонь питань формування військового права та військового законодавства. Це пов'язано з тим, що сучасні реалії стрімкого суспільно-політичного розвитку вказують на те, що їхнє формування в умовах інтенсивного розвитку законодавства, наявності наукових досліджень у цій сфері свідчать про виявлення головних аспектів формування такої галузі права. До того ж у межах правової доктрини не лише визначається поняття військового законодавства, а й піднімаються питання реалізації військового законодавства України. Остання розглядається як складний структурований процес практичного втілення комплексних, формально-визначених, детально-конкретизованих, чинних нормативних приписів та принципів у свідомо-правомірній вольовій діяльності всіх суб'єктів військової сфери як матеріальної, так і процесуальної юридичної процедури та кінцевої стадії процесу (механізму) правового регулювання у сфері діяльності Збройних Сил України, головною метою якого є військово-статутний та правовий порядок, висо-

ка бойова готовність військ (сил) як спеціально-правова та конституційно-функціональна гарантія надійної оборони та збройного захисту держави [3]. З наведеного визначення вбачається, що саме військове законодавство представляє комплексні, формально-визначені, детально-конкретизовані, чинні нормативні приписи та принципи у військовій сфері.

Наразі, коли в Україні триває оборонна реформа, яка має відповідати реальним проблемам оборони, передбачається внесення змін до законів України та інших нормативно-правових актів за різними напрямками, серед яких удосконалення законодавства з питань посилення соціального захисту військовослужбовців і членів їх сімей, підтримання необхідного рівня соціальних стандартів військової служби та служби у військовому резерві; приведення рівня матеріального та інших видів забезпечення військовослужбовців у відповідність із встановленими для них законодавством правами і свободами, з урахуванням ризиків їхньому життю та здоров'ю, складних соціально-побутових умов проходження військової служби.

Отже, нормативно-правове регулювання питань забезпечення соціальних гарантій українських військовослужбовців і членів їх сімей має наближатися до міжнародних стандартів, зокрема країн-членів НАТО. Саме на це слід націлити вітчизняну специфіку системи соціального забезпечення.

Напрямок подальшого реформування має полягати в удосконаленні механізму адміністративно-правового регулювання забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Адаптація військового законодавства України повинна бути плановим, комплексним процесом, що включає декілька послідовних етапів, на кожному з яких повинен досягатися певний ступінь відповідності.

Виходячи з того, що розробка та узгодження усього комплексу найважливіших заходів щодо забезпечення національної безпеки повинні ґрунтуватися на єдиних загальних засадах, які мають бути прописаними в основних програмних документах можливо стверджувати, що і розви-

ток військового законодавства повинен здійснюватися на зазначених принципах.

Відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII (далі – Закон про національну безпеку) Міністерство оборони України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у військовій сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період [4]. Отже, Міністерство оборони України є основним органом виконавчої влади, який повинен здійснювати планування розвитку військового законодавства як складової належного здійснення оборонного планування, а також розробку проектів актів військового законодавства.

Однак, провідна роль у координації розвитку системи військового законодавства та його адаптації до стандартів Організації Північноатлантичного договору (НАТО) належить Раді національної безпеки і оборони України. Таким чином, доцільно видати нормативно-правовий акт, який би комплексно врегулював відповідальність, порядок і терміни розробки актів військового законодавства та його адаптації до стандартів НАТО.

На жаль, серйозною проблемою масиву відомчих нормативно-правових актів органів Міністерства оборони України залишається їхня велика чисельність, розрізненість та неузгодженість правових норм, які в них містяться [5]. Також дається взнаки негативний вплив перебування ЗСУ в процесі постійного реформування, що призводить до розформування одних підрозділів, появи нових, і як наслідок – довгий період неврегульованості питань щодо повноважень, функціоналу і законної діяльності останніх.

З метою виконання Указу Президента України від 08.11.2019 № 837 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» (абзац третій підпункту «г» пункту 11 статті 1) та прийнятих керівництвом Міноборони щодо нього рішень, науковцями-юристами Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського розроблено проект «Концепції роз-

витку законодавства у сфері оборони України та його кодифікації на 2021–2025 роки» (далі – Концепція). До короткострокових (до двох років) завдань, визначених Концепцією, належить розроблення та прийняття законодавчих актів, спрямованих на удосконалення законодавства та впорядкування суспільних відносин у сфері оборони України, створення в системі Міноборони підрозділу (установи) наукового та експертно-аналітичного супроводу нормотворчої діяльності Міноборони – Центру військово-правових досліджень, удосконалення та розвитку законодавства у сфері оборони України [6].

З огляду на це та на розбалансованість діяльності щодо розробки проектів законодавчих актів, підготовки для розгляду у Верховній Раді України, супроводження проектів у парламенті, відсутність належного контролю за запровадженням прийнятих законів вимагають генерування відповідних рішень щодо утворення Комітету правового забезпечення сфери оборони, який міг би успішно функціонувати в умовах інституційної діяльності та реалізації повноважень Ради національної безпеки і оборони України. Практичні питання розвитку законодавства у сфері оборони на довгострокову, середньострокову та короткострокову перспективу має вирішувати Концепція розвитку законодавства у сфері оборони. Проект такої Концепції був підготовлений у Міністерстві оборони України, загалом він враховує основні проблемні аспекти розвитку законодавства у сфері оборони України та може слугувати основою для його удосконалення з метою схвалення Радою національної безпеки і оборони, затвердження Президентом держави, що варто розглядати вкрай актуальним.

При цьому слід зазначити, що партнерство Збройних Сил України зі структурами НАТО сьогодні здійснюється за багатьма напрямками і має значну кількість організаційно-правових форм. Одним із найбільш важливих чинників підвищення ефективності Українського війська є сприйняття й практичне запровадження стандартів Північноатлантичного альянсу. Беручи до уваги складність цього процесу, актуальним вважаємо науковий аналіз правового забезпечення адаптації засад управління та функціону-

вання підрозділів Збройних Сил України до стандартів НАТО, у тому числі речового та продовольчого забезпечення Збройних Сил України.

Станом на початок 2021 р. у державі сформувалась певна система нормативно-правового забезпечення запровадження стандартів НАТО. Правові засади для запровадження стандартів НАТО у діяльність Міністерства оборони України та Збройних Сил України пропонуємо класифікувати на такі три рівні, як загальний законодавчий рівень, стратегічний нормативний рівень та операційний підзаконний рівень. На загальному законодавчому рівні запровадження стандартів НАТО визначено Законом про національну безпеку. Операційний підзаконний рівень представлений документами, які регламентують взаємодію України і НАТО, а також деякими відомчими актами Міністерства оборони України й Генерального штабу Збройних Сил України, положення яких регламентують технічні аспекти запровадження стандартів НАТО.

На законодавчому рівні визначено, що набуття Україною членства у НАТО є фундаментальним національним інтересом держави. Відповідно, державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на досягнення цієї цілі. Нормативний стратегічний рівень представлений стратегічними оборонними документами України. Операційний підзаконний рівень представлений документами, які регламентують взаємодію України і НАТО, а також деякими відомчими актами Міністерства оборони України й Генерального штабу Збройних Сил України, положення яких регламентують технічні аспекти запровадження стандартів НАТО.

Основу операційного підзаконного рівня складає Комплексний пакет допомоги (далі – КПД) з підтримки України, який було затверджено за результатами проведення 8–9 липня 2016 р. у Варшаві саміту «Україна – НАТО». Затвердження КПД стало «проривом» у розвитку вітчизняних Збройних Сил. Відповідно до змісту КПД було окреслено 13 магістральних напрямів реформування сектору безпеки й оборони України. Найголовнішим і одним із найскладніших завдань, визначених КПД, є перехід Збройних Сил України на стандарти НАТО, які

окреслюються універсальною аббревіатурою STANAG (англ. «Standardization Agreement»).

Таким чином, STANAG є міжнародною угодою, положення якої регулюють загальні правила, визначають спільний порядок дій, закріплюють єдину термінологію і встановлюють умови уніфікації технічних процесів, озброєння й військової техніки, іншої матеріальної частини озброєних сил НАТО й держав, з якими НАТО налагоджує партнерські відносини. Стандарти НАТО об'єднані у складну і взаємопов'язану ієрархію нормативних документів, систему яких експерти умовно поділяють на такі три групи, як документи адміністративні, оперативні й матеріально-технічні [6; 10].

В цілому запровадження STANAG відбувається переважно навколо п'яти таких стратегічних цілей, як створення об'єднаної системи керівництва силами української оборони, ефективна політика планування й застосування ресурсів, посилення боєздатності частин і з'єднань за світовими стандартами, об'єднана з НАТО логістика, система медичного забезпечення.

На цей час продовжується модернізація Збройних Сил України. Наприклад, для покращення речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил введено та організовано закупівлю нових зразків форми одягу та спорядження. Також нагадаємо, що у 2020 р. вперше закуплено матеріальні засоби через Агенцію НАТО з підтримки та постачання. Виконання заходів із забезпечення потреб Збройних Сил сприяє покращенню умов для проходження служби військовослужбовців та позитивно впливає на якість виконання ними покладених завдань.

Щодо продовольчого забезпечення: особовий склад Збройних Сил протягом часу виконання завдань у польових умовах, у тому числі у районах проведення ООС, забезпечений новітніми польовими наборами сухих продуктів, раціон яких дає повноцінне харчування бійців там, де неможливо приготувати гарячу їжу.

У районі проведення ООС особовий склад забезпечено засобами індивідуального захисту та іншим речовим майном на 100%. Забезпеченість офіцерів, прапорщиків, військовослужбовців військової служби за контрактом повсяк-

денною формою одягу складає 70%, польовою формою одягу – 100%; військовослужбовців строкової служби, курсантів та ліцеїстів, національних контингентів Збройних Сил основними предметами військової форми – 100%; навчальних центрів речовим майном – 100% [7].

Окрім зазначеного, також на наш погляд, удосконалення механізму забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців можливо досягнути унаслідок:

- упровадження електронної системи управління процесами продовольчої служби та нової системи харчування із застосуванням каталогу продуктів харчування з урахуванням особливостей видів і родів Збройних Сил;

- автоматизації системи обліку потреб і запасів у сфері речового забезпечення Збройних Сил.

Звісно, ці процеси також потребують адміністративно-правового регулювання шляхом опрацювання доктринальних документів за стандартами та принципами НАТО відповідними органами військового управління.

Таким чином, для підготовки України до вступу в НАТО у процес функціонування Збройних Сил України слід запровадити значну кількість стандартів (нормативних документів), які будуть поступово перекладатися українською мовою з мови оригіналу і втілюватися в практику військового управління України.

23 травня 2018 р. було затверджено Пакет цілей партнерства України і НАТО. Згідно з ним, у діяльність Міністерств оборони України та Збройних Сил України підлягають запровадженню 219 стандартів та керівних документів НАТО. За офіційною інформацією, Міністерство оборони України станом на 1 січня 2021 р. опрацювало 192 документи НАТО [2]. Зокрема, запроваджено 128 стандартів та керівних документів НАТО, розроблено 145 національних і військових нормативно-правових актів та нормативних документів, щодо 52 стандартів прийнято позитивне рішення стосовно їх прийняття та запровадження у період найближчих п'яти років, у стадії опрацювання залишаються 27 стандартів НАТО.

Окрім того, проводились роботи із запровадження стандартів НАТО й поза межами Цілей

партнерства (в рамках Дорожньої карти оборонно-технічного співробітництва, за результатами науково-дослідних робіт, участі у спільних з НАТО навчаннях тощо). Доцільно підкреслити деякі положення наказу Міністерства оборони України «Про питання військової стандартизації» від 24 лютого 2020 року № 56. Наказ передбачає, що запровадження стандарту НАТО являє собою комплекс заходів, що включає вивчення та прийняття рішення про застосування у секторі безпеки і оборони положень (норм, вимог) стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави-члена НАТО), прийняття до прямого застосування або розроблення на основі стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави-члена НАТО) відповідного акту законодавства чи документа з військової стандартизації (внесення відповідних змін та доповнень до чинних документів), надання йому чинності в установленому порядку, застосування розробленого документа в діяльності складових частин сектору безпеки і оборони України.

Загалом у Міністерстві оборони та Збройних Силах станом на грудень 2021 року вже запроваджено 303 стандарти і керівні документи НАТО, з яких 16 стосуються речового забезпечення.

Не зважаючи на це – упровадження STANAG у практику функціонування Збройних Сил України є найбільш складним завданням, яке вимагає комплексного перегляду всієї інфраструктури вітчизняного Військово-промислового комплексу та функціонування системи Збройних Сил України. Перехід на стандарти НАТО забезпечить планомірне нарощування рівня боєздатності частин і підрозділів Збройних Сил України, сприятиме підвищенню ефективності використання державних ресурсів у сфері оборони, вдосконаленню системи підготовки військових частин і підрозділів, що входять до складу багатонаціональних військових формувань, і зростанню авторитету України на міжнародній арені.

Висновки. Отже, на основі вищезазначеного стало можливим зробити певні узгодження та висновки. Разом з очевидними успіхами щодо запровадження стандартів НАТО у функціонування сектору безпеки і оборони України слід

поверхнево акцентувати увагу на проблематиці цього процесу. Зокрема, політика стандартизації продукції військового призначення, яку Україна прийняла від СРСР, відрізнялась від політики стандартизації в НАТО. Сьогодні в Україні продовжують використовувати частину міждержавних стандартів на продукцію військового призначення за стандартами колишнього СРСР. Це стосується передусім системи розроблення та впровадження у виробництво військової техніки, комплексних систем загальних технічних вимог та контролю якості ОВТ.

Проблема дефіциту фінансових ресурсів безпосередньо гальмує відповідні перетворення. Зокрема, на підприємствах оборонно-промислового комплексу та підприємствах інших форм власності запровадження стандартів НАТО потребує додаткових капіталовкладень у їхнє переоснащення. Дається взнаки також дефіцит кваліфікованих спеціалістів, які б володіли необхідними мовними компетенціями, які можна застосувати у сфері міжнародної співпраці Збройних Сил України і НАТО.

В Україні створено базові нормативно-правові засади імплементації стандартів НАТО у функціонування Збройних Сил України і спостерігається стійка тенденція до продовження роботи у відповідному напрямі. Найбільш актуальним завданням щодо нормотворчості стосовно запровадження стандартів НАТО у функціонування Збройних Сил України має стати розроблення нормативно-правових механізмів щодо прискорення технічного переоснащення підрозділів Збройних Сил України, оптимізації системи військового управління військовими органами, частинами й підрозділами, визначення, переоснащення вітчизняного військово-промислового комплексу.

Важливо розуміти, що подальше вирішення порушених питань потребує принципово нового формату, який забезпечить системність та адміністративно-правове регулювання матеріального забезпечення Збройних Сил України.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»:

Указ Президента України від 17 вер. 2021 р. № 473/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#Text> (дата звернення: 20.05.2022).

2. Богущий П.П. Військове право України: джерела, структура та розвиток: монографія. Одеса: Фенікс, 2008. 188 с.

3. Шульгін В.В. Реалізація військового законодавства України: теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Дніпро, 2017. 22 с.

4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 чер. 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

5. Коротатнік І.М., Кузьмич І.І. Вдосконалення нормотворчої діяльності органів військового управління Збройних Сил України. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2013. № 4(29). С. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.29.6489>

6. Котляренко О.П. Розвиток законодавства у сфері оборони України як передумова його кодифікації. *Правове забезпечення правоохоронної діяльності у сфері оборони України*: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. Київ: НУОУ, НАПрН. 2020. С. 68–72.

7. White book 2019–2020: The Armed Forces of Ukraine and the State Special Transport Service. Layout and Design: D.V. Myshalov, 2021. 196 p. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2019_2020_eng.pdf. (дата звернення: 20.05.2022).

8. Доктрина застосування сил оборони держави: наказ Верховного Головнокомандувача ЗС України від 17 сер. 2018 р. № 20ДСК-ОП.

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25 бер. 2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 20.05.2022).

10. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 7 лют.

2019 р. № 2680-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 9. Ст. 50.

11. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 бер. 2004 р. № 1629-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 29. Ст. 367.

12. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 бер. 1998 р. № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.

13. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави: Указ Президента України від 8 лист. 2019 р. № 837/2019. *Офіційний вісник Президента України*. 2019. № 24. Ст. 1038.

14. Seth G. Jones, CSIS Briefs, Russia's Possible Invasion of Ukraine, 2022. URL: <https://www.csis.org/analysis/russias-possible-invasion-ukraine> (дата звернення: 20.05.2022).

References

1. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i obrony Ukrainy vid 20 serpnia 2021 roku «Pro Stratehichnyi oboronnyi biuletен Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17 ver. 2021 r. № 473/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#Text> (data zvernennia: 20.05.2022).

2. Bohutskyi P.P. Viiskove pravo Ukrainy: dzherela, struktura ta rozvytok: monohrafiia. Odesa: Feniks, 2008. 188 s.

3. Shulhin V.V. Realizatsiia viiskovoho zakonodavstva Ukrainy: teoretyko-pravovi aspekty: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Dnipro, 2017. 22 s.

4. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 cher. 2018 r. № 2469-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2018. № 31. St. 241.

5. Koropatnik I.M., Kuzmych I.I. Vdoskonalennia normotvorchoi diialnosti orhaniv viiskovoho upravlinnia Zbroinykh Syl Ukrainy. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Yurydychnyy visnyk «Povitryane i kosmichne pravo»*. Kyiv: NAU, 2013. № 4(29). S. 48–52. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.29.6489>

6. Kotliarenko O.P. Rozvytok zakonodavstva u sferi oborony Ukrainy yak peredumova yoho kodyfikatsii. Pravove zabezpechennia pravookhoronnoi diialnosti u sferi oborony Ukrainy: zb. materialiv mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kyiv: NUOU, NAPrN. 2020. S. 68–72.

7. White book 2019–2020: The Armed Forces of Ukraine and the State Special Transport Service. Layout and Design: D.V. Myshalov, 2021. 196 p. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2019_2020_eng.pdf. (data zvernennia: 20.05.2022).

8. Doktryna zastosuvannia syl oborony derzhavy: nakaz Verkhovnoho Holovno-komanduvacha ZS Ukrainy vid 17 ser. 2018 r. № 20DSK-OP.

9. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25 bereznia 2021 roku «Pro Stratehiiu voiennoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 ber. 2021 r. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (data zvernennia: 20.05.2022).

10. Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo stratehichnoho kursu derzhavy na nabuttia povnopravnoho chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi ta v Orhanizatsii Pivnichnoatlantychnoho dohovoru): Zakon Ukrainy

vid 7 liut. 2019 r. № 2680-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2019. № 9. St. 50.

11. Pro Zahalnodержавnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Zakon Ukrainy vid 18 ber. 2004 r. № 1629-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2004. № 29. St. 367.

12. Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 ber. 1998 r. № 183/98-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1998. № 35. St. 237.

13. Pro nevidkladni zakhody z provedennia reform ta zmitsnennia derzhavy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 8 lyst. 2019 r. № 837/2019. *Ofitsiyni visnyk Prezydenta Ukrainy*. 2019. № 24. St. 1038.

14. Seth G. Jones, CSIS Briefs, Russias Possible Invasion of Ukraine, 2022. URL: <https://www.csis.org/analysis/russias-possible-invasion-ukraine> (data zvernennia: 20.05.2022).

**PROSPECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION
OF PROPERTY AND FOOD SUPPLY OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE**

The National Defense University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskiy
Povitroflotskyi Avenue, 28, 03186, Kyiv, Ukraine
E-mail: ipiskun2016@gmail.com

Purpose: to study the prospects of administrative and legal regulation of material and food security of the Armed Forces of Ukraine, to analyze the process of military law-making, by analyzing published documents and materials on bringing military legislation to international standards. **Methods:** are the main methods and means of cognition, such as: documentary analysis and synthesis, comparison, objective truth, cognitive-analytical, intersectoral method of legal research, generalization. **Results:** outlines the implementation of NATO standards in the functioning of Ukraine's security and defense sector through the use of post-Soviet principles. It has been proved that the implementation of NATO standards in the practice of the Armed Forces of Ukraine is an important task that requires a comprehensive review and updating of the legal framework for establishing appropriate cooperation. **Discussion:** development and implementation of regulations on the implementation of international standards governing the logistics of the Armed Forces of Ukraine, will improve the efficiency of state resources in the field of defense, improve the training of military units and units that are part of multinational military formations, as well as growth authority of Ukraine in the international arena.

The ongoing armed conflict has significantly intensified the renewal of military legislation, as new threats are constantly emerging, objectively necessitating the search for adequate ways to counter, including through deep transformation of the structure of the Armed Forces of Ukraine, achieving interoperability with NATO forces. Therefore, no less important is the legislative support of the reform process of the Armed Forces of Ukraine, creating the necessary conditions for the adaptation of legislative, conceptual and doctrinal documents to NATO standards, as noted in the National Security Strategy of Ukraine and Military Doctrine of Ukraine.

The direction of further reform should also be to improve the mechanism for providing social guarantees for servicemen in Ukraine, taking into account foreign experience. Social security of servicemen is a system of economic and legal measures aimed at the state to provide servicemen with the appropriate level of financial, medical, housing, material, food and other types of support to ensure their livelihoods, given the complexity of special tasks.

Ukraine has established the basic legal framework for the implementation of NATO standards in the functioning of the Armed Forces of Ukraine and there is a steady trend to continue working in this direction. The most urgent task of norm-setting for the introduction of NATO standards in the functioning of the Armed Forces of Ukraine should be the development of regulatory mechanisms to accelerate technical re-equipment of units of the Armed Forces of Ukraine, optimize the military command of military bodies, units and units.

Key words: military legislation; NATO standards; social security of servicemen; the Armed Forces of Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2022